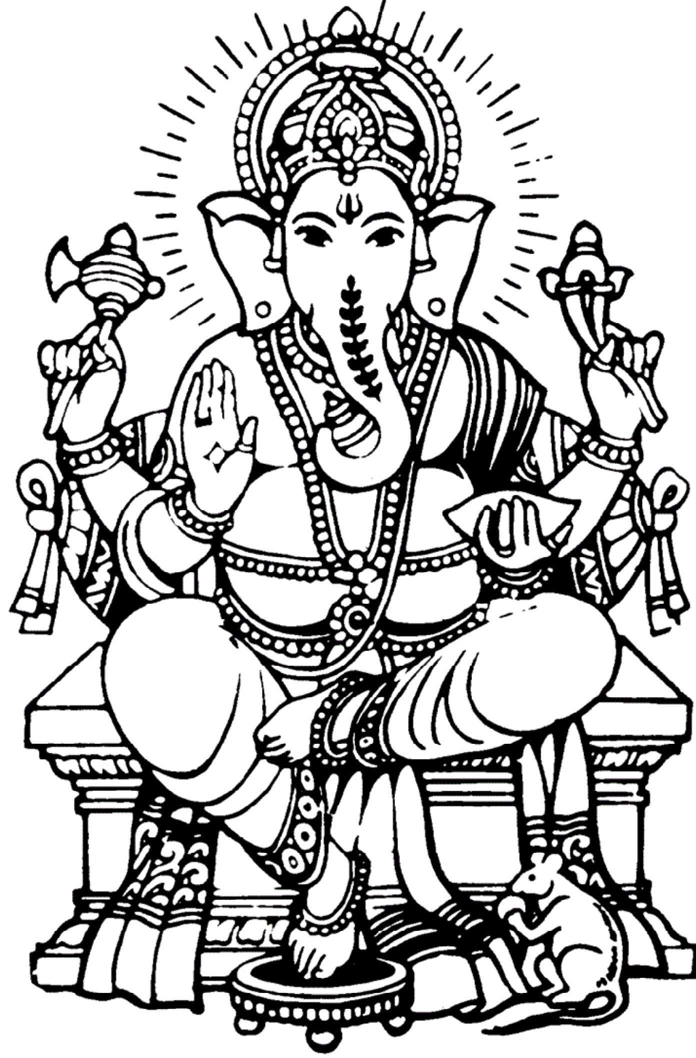
నమామి వేదమాతరమ్

శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

హర హర మహాదేవ

సశాస్త్రీయ

యజ్ఞోపవీతధారణ సంస్కారః

:: గ్రంథ సంకలనమ్ ::

జంగా అవినాశ వినీల కుమార శర్మా

:: చరవాణి సంఖ్యలు ::

93467 69955

అథ సశాస్త్రీయ యజ్ఞోపవీతధారణ సంస్కారః

శ్రీగురుభ్యో నమః ॥ హరిః ఓమ్ ॥

ఆచమ్య । ఓం కేశవాయ స్వాహా ।........ఓం శ్రీకృష్ణాయ నమః ॥

త్రిరాచామేత్ । ఓగ్ం స్వాహా ।...........హృదయమాలభ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥

శుభతిథౌ శోభనే ముహూర్తే అద్య బ్రహ్మణః ద్వితీయే పరార్ధే శ్వేతవరాహకల్పే వైవస్వత మన్వంతరే కలియుగే ప్రథమపాదే భారతవర్షే భరతఖండే జంబూద్వీపే మేరోర్దక్షిణ దిగ్భాగే శ్రీశైలస్య ఈశాన్యప్రదేశే కృష్ణాగోదావర్యోః మధ్యప్రదేశే శాలివాహనశకే బౌద్ధావతారే స్వగృహే సమస్తదేవతా బ్రాహ్మణ సన్నిధౌ, అస్మిన్ వర్తమానే వ్యావహారికే చాంద్రమానేన ప్రభవాదీనాం షష్ట్యాః సంవత్సరాణాం మధ్యే............నామ సంవత్సరే.........అయనే ....ఋతౌ......మాసే......పక్షే.......తిథౌ.....వాసరయుక్తాయాం, శుభనక్షత్ర శుభయోగ శుభకరణ ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ ॥

మమోపాత్తసమస్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, మమ శ్రౌత స్మార్త నిత్య నైమిత్తిక కామ్య కర్మానుష్ఠాన అధికార యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం, బ్రహ్మతేజోఽభివృద్ధ్యర్థం చ, కరిష్యమాణ యజ్ఞోపవీత ధారణాంగత్వేన యజ్ఞోపవీతం సంస్కరిష్యే ॥

ఓం దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యా మాదదే ॥

ఇతి మంత్రేణ యజ్ఞోపవీతమాదాయ పాలాశపత్రే తామ్రాది శుద్ధపాత్రే అథవా వామపాణౌ నిధాయ ॥

అథ మార్జనమ్ :

ఓం ఆపో హిష్ఠా మయో భువ స్తాన ఊర్జే దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే । యో వః శివతమోరస స్తస్య భాజయతేహ నః । ఉశతీ రివ మాతరః । తస్మా అరం గమామ వో యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః ॥

ఓం హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః ।
అగ్నిం యా గర్భందధిరే విరూపాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్‌స్యోనా భవంతు ॥
యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యంజనానామ్ ।
మధుశ్చుత శ్శుచయో యాః పావకాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్‌స్యోనా భవంతు ॥
యాసాం దేవా దివికృణ్వంతి భక్షం యా అంతరిక్షే బహుధా భవంతి ।
యాఃపృథివీంపయసోందంతి శుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్‌స్యోనా భవంతు ॥

శివేన మా చక్షుషా పశ్యతాపశ్శివయా తనువోపస్పృశత త్వచమ్మే ।
సర్వాగ్ంం అగ్నీగ్ం రప్సుషదో హువేవో మయి వర్చో బలమోజో నిధత్త ॥
పవమాన స్సువ ర్జనః । పవిత్రేణ విచర్షణిః । యః పోతా స పునాతు మా । పునంతు మా దేవ జనాః । పునంతు మనవో ధియా । పునంతు విశ్వ ఆయవః । జాతవేదః పవిత్రవత్ । పవిత్రేణ పునాహి మా । శుక్రేణ దేవ దీద్యత్ । అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ం రను । (01)
య త్తే పవిత్ర మర్చిషి । అగ్నే వితత మంతరా । బ్రహ్మ తేన పునీమహే । ఉభాభ్యాం దేవ సవితః । పవిత్రేణ సవేన చ । ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే । వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్ । యస్యై బహ్వీ స్తనువో వీతపృష్ఠాః । తయా మదంత స్సధమాద్యేషు । వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ । (02)
వైశ్వానరో రశ్మిభి ర్మా పునాతు । వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీతామ్ । బృహద్భి స్సవిత స్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవ మన్మభిః । అగ్నే దక్షైః పునాహి మా । యేన దేవా అపునత । యేనాఽఽపో దివ్యం కశః । తేన దివ్యేన బ్రహ్మణా । (03)
ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే । యః పావమానీ రధ్యేతి । ఋషిభి స్సంభృతగ్ం రసమ్ । సర్వగ్ం స పూత మశ్నాతి । స్వదిత మ్మాతరిశ్వనా । పావమానీ ర్యో అధ్యేతి । ఋషిభి స్సంభృతగ్ం రసమ్ । తస్మై సరస్వతీ దుహే । క్షీరగ్ం సర్పి ర్మధూదకమ్ । పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః । (04)
సుదుఘా హి పయస్వతీః । ఋషిభి స్సంభృతో రసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీ ర్దిశంతు నః । ఇమం లోక మథో అముమ్ । కామా న్థ్స మర్ధయంతు నః । దేవీ ర్దేవై స్సమాభృతాః । పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘా హి ఘృతశ్చుతః । ఋషిభి స్సంభృతో రసః । (05)
బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేన దేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానం పునతే సదా । తేన సహస్ర ధారేణ । పావమాన్యః పునంతు మా । ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్ । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్ । తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్ । పూతం బ్రహ్మ పునీమహే । ఇంద్ర స్సునీతీ సహ మా పునాతు । సోమ స్స్వస్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా । యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా । జాతవేదా మోర్జయంత్యా పునాతు ॥ (06)
ఇతిమంత్రైః సంప్రోక్ష్య ॥ **జాన్వాలాంబ్యావస్థితం యజ్ఞోపవీతం అంగుష్ఠేనావేష్టయన్ ॥**

ఓం భూ ర్గగ్నిం చ పృథివీం చ మాం చ। త్రీగ్ శ్చ లోకా స్థ్సంవత్సరం చ। ప్రజాపతి స్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఽఽంగిరస్వ ద్ధ్రువా సీద।

భువో వాయుం చాఽఽంతరిక్షం చ మాం చ। త్రీగ్ శ్చ లోకా స్థ్సంవత్సరం చ। ప్రజాపతి స్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఽఽంగిరస్వ ద్ధ్రువా సీద।

స్వ రాదిత్యం చ దివం చ మాం చ। త్రీగ్ శ్చ లోకా స్థ్సంవత్సరం చ। ప్రజాపతి స్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఽఽంగిరస్వ ద్ధ్రువా సీద।

భూ ర్భువ స్స్వ శ్చంద్రమసం చ దిశ శ్చ మాం చ। త్రీగ్ శ్చ లోకా స్థ్సంవత్సరం చ। ప్రజాపతి స్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాఽఽంగిరస్వ ద్ధ్రువా సీద॥

ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం। భర్గో దేవస్యధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥ ఇతి మంత్రైః సంస్కారం భావయిత్వా॥

" పితృభ్యో నమః " ఇతి పితౄన్ , సావిత్ర్యా చ త్రివారం కరతల తాడనేన చ దేవాన్ సంతోష్య॥

ఓం బ్రహ్మాదేవానాం పదవీఃకవీనా మృషిర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్।
శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ స్వధితిర్వనా నాగ్ం సోమఃపవిత్రమత్యేతి రేభన్॥ (01)
సూత్రోత్పాదకం బ్రహ్మణే నమః। బ్రహ్మాణం ఆవాహయామి॥
ఓం ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్। సమూఢమస్యపాగ్ం సురే॥ (02)
త్రిగుణీకర్తారం మహావిష్ణవే నమః। మహావిష్ణుం ఆవాహయామి॥
ఓం త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్।
ఉర్వారుక మివబంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్॥ (03)
ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। గ్రంథిదాతారం శ్రీరుద్రమావాహయామి॥

ఓ మితి బ్రహ్మ। ఓ మితీదగ్ం సర్వమ్। ఓ మిత్యేత దనుకృతి హ స్మ వా అప్యో శ్రావయేత్యాశ్రావయంతి। ఓ మితి సామాని గాయంతి। ఓగ్ం శోమితి శస్త్రాణి శగ్ంసంతి। ఓ మిత్యధ్వర్యుః ప్రతిగరం ప్రతి గృణాతి। ఓ మితి బ్రహ్మా ప్రసౌతి। ఓ మిత్యగ్ని హోత్ర మను జానాతి। ఓ మితి బ్రాహ్మణః ప్రవక్ష్య న్నాహ బ్రహ్మోపాప్నవానీతి। బ్రహ్మైవోపాప్నోతి॥ (04)

ఇతి ఓంకారం ప్రథమ తంతౌ న్యసామి॥

ఓం అగ్నే నయ సుపథారాయే అస్మాన్ । విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
యుయోద్ధ్యస్మజ్జుహురాణమేనః । భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ ॥ (05)
ఇతి అగ్నిం ద్వితీయ తంతౌ న్యసామి ॥
ఓం యేఽదోరోచనే దివో యేవా సూర్యస్య రశ్మిషు । యేషామప్సుసదః కృతం తేభ్యః
సర్పేభ్యో నమః ॥ (06) ఇతి నాగాన్ తృతీయ తంతౌ న్యసామి ॥
ఓం వయగ్ం సోమ వ్రతే తవ । మన స్తనూషు బిభ్రతః । ప్రజావంతో అశీమహి ॥ (07)
ఇతి సోమం చతుర్థ తంతౌ న్యసామి ॥
ఓం ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరస్సోమ్యాసః । అసుం య ఈయుర
వృకా ఋతజ్ఞాస్తేనోఽవంతు పితరో హవేషు ॥ (08)
ఇతి పితౄన్ పంచమ తంతౌ న్యసామి ॥
ఓం ప్రజాపతే న త్వ దేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరి తా బభూవ । య త్కామాస్తే
జుహుమస్త న్నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ (09)
ఇతి ప్రజాపతిం షష్ఠ తంతౌ న్యసామి ॥
ఓం ఆ నో నియుద్భి శ్శతినీభి రధ్వరమ్ । సహస్రిణీభి రుప యాహి యజ్ఞమ్ । వాయో
అస్మిన్ హవిషి మాదయస్వ ॥ (10) ఇతి వాయుం సప్తమ తంతౌ న్యసామి ॥
ఓం ఆసత్యేన రజసా వర్తమానోనివేశయన్నమృతంమర్త్యం చ । హిరణ్యయేన సవితా
రథేనా దేవోయాతిభువనావిపశ్యన్ ॥ (11) ఇతి సూర్యం అష్టమ తంతౌ న్యసామి ॥
ఓం విశ్వేదేవా స ఆగత శృణుతామ ఇమగ్ం హవమ్ । ఏదం బర్హిర్నిషీదత ॥ (12)
ఇతి విశ్వేదేవాన్ నవమ తంతౌ న్యసామి ॥
ఓం అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్ । హోతారం రత్నధాతమమ్ ॥
ఇతి బ్రహ్మాదైవత్యం ఋగ్వేదం ప్రథమ దోరకే న్యసామి ॥ (13)
ఓం ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ
కర్మణే ॥ (14) ఇతి విష్ణుదైవత్యం యజుర్వేదం ద్వితీయ దోరకే న్యసామి ॥
ఓం అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే । నిహోతా సథ్సి బర్హిషి ॥ (15)
ఇతి రుద్రదైవత్యం సామవేదం తృతీయ దోరకే న్యసామి ॥
ఓం శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే । శంయో రభిస్రవంతు నః ॥ (16)
ఇతి సర్వదైవత్యం అథర్వవేదం త్రిమాత్రానాదయుతం ప్రణవంచ గ్రంథౌ న్యసామి ॥

ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం తథ్సవితుర్వరేణ్యం । భర్గోదేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి వేదమాతరం సావిత్రీం గ్రంథ్యగ్రే న్యసామి ॥ (17)

అథ ద్వాదశవారం యజ్ఞోపవీతం గాయత్ర్యాభిమంత్ర్య ॥

యజ్ఞోపవీత ప్రాణప్రతిష్ఠా :

వా జ్మ ఆసన్న్ । నసోః ప్రాణః । అక్ష్యో శ్చక్షుః । కర్ణయో శ్ర్శోత్రమ్ । బాహువో ర్బలమ్ । ఊరువో రోజః । అరిష్టా విశ్వాన్యంగాని తనూః । తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః ॥ ఇతి ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా ॥

ముక్తావిద్రుమేతి సావిత్రీం ధ్యాత్వా ॥ " **ప్రతిష్ఠితాంగదేవతా సహితాయై వేదమాత్రే సావిత్ర్యై నమః** " ఇతి షోడశధా ఉపచర్య ॥ అష్టోత్తర గాయత్రీం జప్త్వా ॥

ఓం ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరమ్ । దేవందేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ । ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ । చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆఽప్రా ద్యావాపృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థుషశ్చ । తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నందామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమజీతాస్యామ శరదశ్శతం జ్యోక్చ సూర్యందృశే ॥

ఇతి యజ్ఞోపవీతం సూర్యాయ ప్రదర్శ్య । పునరాచమ్య ॥

మమ శ్రౌత స్మార్త నిత్య నైమిత్తిక కామ్య కర్మానుష్ఠాన అధికార యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం, బ్రహ్మతేజోఽభివృద్ధ్యర్థం చ యజ్ఞోపవీతధారణం కరిష్యే ॥

మమ బ్రాహ్మణ్య సిద్ధ్యర్థం వహామి త్వా మతంద్రితః ।
పావిత్ర్యం బలమారోగ్యం శ్రియం కాంతి మరోగతామ్ ।
హరేస్తద్భక్త సేవాంచ సదా దేహి జగత్ ప్రియ ॥ ఇతి సంప్రార్థ్య ॥

యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజం పురస్తాత్ ।
ఆయుష్యమగ్ర్యం ప్రతిముంచ శుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తు తేజః ॥ ఇతి మంత్రేణ ధారయేత్ ॥ పునరాచమ్య ॥

గృహస్థాశ్రమాంగత్వేన ద్వితీయ యజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే ॥

యజ్ఞోపవీతం పరమం...బలమస్తు తేజః ॥ ఇతి మంత్రేణ ధారయేత్ ॥ పునరాచమ్య ॥

సముద్రం గచ్ఛ స్వాహాఽంతరిక్షం గచ్ఛ స్వాహా దేవగ్ం సవితారం గచ్ఛ స్వాహాఽహోరాత్రే గచ్ఛ స్వాహా మిత్రావరుణౌ గచ్ఛ స్వాహా సోమం గచ్ఛ స్వాహా యజ్ఞం గచ్ఛ స్వాహా ఛందాగ్ంసి గచ్ఛ స్వాహా ద్యావాపృథివీ గచ్ఛ స్వాహా నభో దివ్యం గచ్ఛ స్వాహాఽగ్నిం వైశ్వానరం గచ్ఛ స్వాహాఽద్భ్యస్త్వౌషధీభ్యో మనో మే హార్దియచ్ఛ తనూం త్వచం పుత్రం నప్తారమశీయ శుగసి తమభిశోచ యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మో ధామ్నో ధామ్నో రాజన్నితో వరుణ నో ముంచ యదాపో అఘ్నియావరుణేతి శపామహే తతో వరుణ నో ముంచ ॥

ఓం భూః । ఓం భువః । ఓగ్ం సువః । ఓం మహః । ఓం జనః । ఓం తపః । ఓగ్ం సత్యమ్ ॥

శ్లో॥ ఉపవీతం ఛిన్నతంతుం జీర్ణం కశ్మల దూషితమ్ ।
విసృజామి పరంబ్రహ్మవర్చో దీర్ఘాయురస్తు మే ॥

ఇతి జీర్ణోపవీతం శిరసోఽవతార్య । తీర్థజలే విసృజేత్ ॥ పునరాచమ్య ॥

చతుస్సాగరపర్యంతం..................అభివాదయే ॥

అనేన యజ్ఞోపవీతధారణ కర్మణేన భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీపరమేశ్వర స్సుప్రీణాతు ॥

హరిః ఓమ్ ॥

